

Práce : dizertační

Posudek oponenta

Práci hodnotila: doc. PaedDr. Naděžda Morávková, Ph. D.

Práci předložila: Mgr. Lucie Marková

Název práce: Plzeňská alternativní hudební scéna v letech 1983–1995

Předložená práce se snaží rozšířit poznatky o plzeňské alternativní hudební scéně v letech 1983–1995. Základem výzkumu co do zdroje byly orálně-historické rozhovory s pamětníky, kteří se tehdy pohybovali v plzeňské alternativní hudební sféře. Jednalo se nejen o hudebníky samotné, ale také o návštěvníky či pořadatele koncertů. Vzpomínky pamětníků jsou sledovány na pozadí faktografie získané z odborné literatury, archivních materiálů, dobového tisku či memoárových pramenů.

První ze stěžejních témat autorka definovala jako hudební každodennost muzikantů, tedy organizaci hudebního života, obstarání hudebního vybavení, místa ke zkoušení, instituce zřizovatele nutného pro pořádání veřejných produkcí. Druhá část práce pak na několika konkrétních případech (Rockfesty, Mírový koncert Olofa Palmeho a represe) pojednává o vzájemném vztahu mezi příslušníky alternativní hudební scény a představiteli dobového režimu. Třetí část představují kapitoly věnované devadesátým létům dvacátého století a transformaci plzeňské hudební alternativy.

Dle vlastních slov autorky je cílem předkládané práce na základě orálně historických rozhovorů s aktivními členy plzeňské alternativní hudební scény rozšířit a zejména zachytit poznatky o sledované komunitě v letech 1983–1995. Práce je členěna do deseti podkapitol. V první části práce najdeme zajímavé zachycení motivace hudebníků. Analýzou jednotlivých narativů se ukázalo, že prvním impulsem často byla touha pamětníků odlišovat se od starší generace a hardrockových hudebníků. Cestu našli v nově se prosazujícím punku. Zkušenosti kapel dokládají, že v dané době bylo poměrně složité pořídit si vhodný hudební nástroj. A to nikoli z důvodu nedostupnosti zboží, ale spíš kvůli jeho ceně. Autorka

na základě výpovědí ukazuje, jak situaci nadšení hudebníci řešili samovýrobou či samoupravou a nástroji z druhé ruky. Podobně pak v práci dokládá důležitost a obstarávání oblečení požadovaného stylu, který byl jedním ze znaků subkulturní identity. Způsob neverbální komunikace formou vzhledu se díky výzkumu v předložené práci a na základě rozhovorů ukazuje jako velmi signifikantní pro sledované téma. Výzkum autorky odhalil, že významnou roli hrála také místa, kde se mohly kapely scházet a zkoušet. Navzdory tomu, že sehnat prostor pro zkušebnu nebylo snadné, stávala se tato místa následným útočištěm, kde se narátoři realizovali a užívali komunitní zábavy.

Samostatným problémem výzkumu pak byly dobové předpisy a vyhlášky a jejich uplatňování. Zde by ovšem bylo velmi zajímavé pokusit se obstarat alespoň nějakou svědeckou výpověď „z druhé strany“, tedy od některého z pamětníků, kteří v dané době reprezentovali v příslušné funkci režim. Je ovšem jasné, že takový pramen je velmi obtížně dosažitelný a jeho někdy i relevance diskutabilní. Nicméně svědectví ve věci tzv. zřizovatelů, členů komisí pro kvalifikační zkoušky apod. by práci velmi obohatilo. Stejně tak svědci činní v procesech povolování činnosti, produkce, koncertů, zábav apod. Bylo zajímavé vidět pohled „ze zákulisí“ těchto grémií.

Druhým velkým okruhem, na který se autorka v práci zaměřila, byly samotné vztahy mezi alternativními hudebními skupinami a dobovou politickou reprezentací. Autorce se podařilo zajímavě zachytit vývoj těchto vztahů a doložit dynamiku tohoto postoje na několika událostech, zejména z 80. let, kdy je možné vidět reflexi nového politického myšlení v Sovětském svazu. Autorka vytěžila zejména historii tzv. Rockfestů, pořádaných Socialistickým svazem mládeže od roku 1986, které ve své době byly symbolem postupného uvolňování poměrů. Autorka využila zajímavého komparačního postupu, kdy Rockfesty a jejich význam srovnala pomocí pamětnického dotazování se staršími Festivaly politické písně. Festival politické písně byl pamětníky vnímán jako příliš podřízený dobovému režimu a sloužící částečně propagandě, Rockfest naproti tomu byl vnímán jako nový prostor a možnost vyjádřit se, a to i přesto, že je oba často pořádala stejná organizace.

Další nosné téma, a zde spatřuji obzvláště velký přínos práce, je otázka vztahů mezi punkovými skupinami a jejich předchůdci, tedy hardrockery očima pamětníků. Tyto informace jsou z písemných či tiskových pramenů téměř nezachytitelné. Pamětníci se vesměs shodují, že rockfestová setkání punkerů a hardrockerů nebyla příliš vřelá – punkeři rockery provokovali a pohlíželi na ně jako na režimně protekční skupiny s úspěšně absolvovanými přehrávkami. K vzájemné nevráživosti, dle zjištění autorky, přispívali i porotci rozhodující o vítězi jednotlivých kol. Autorka si samozřejmě uvědomuje, že může jít o jednostranný

pohled, neboť nepřikročila k vytěžení pamětníků z „druhé strany“, tedy spojených s hardrockem, přesto však shledávám tuto část výzkumu cennou, už jen jako podklad pro další badatelskou práci. Možná i v budoucnu prováděném samotnou autorkou.

Další sledované téma dizertačního textu byly koncerty některých západních kapel v Československu., např. při Mírovém koncertu Olofa Palmeho, kdy v září 1987 vystoupily v plzeňském amfiteátru Lochotín západoněmecké skupiny Die Toten Hosen a Einstürzende Neubauten. Cenné jsou rovněž vzpomínky pamětníků týkajících se represí ze strany režimu či StB, jež byly většinou spojené se vzhledem a délkou vlasů hudebníků. To bylo vnímáno jako proklamace určitých režimu nepřátelských postojů. Šikana hudebníků je v práci doložena i materiály z archivů StB, zejména ve věci zajímavé dobové kauzy - dopisu Gustávu Husákovi a následně ministru obrany s prosbou o zastavení těchto (nesmyslných) represí.

Autorka svůj výzkum neukončila rokem 1989, ale zahrнула do tématu práce i léta devadesátá. V mnohém to byla unikátní a neopakovatelná doba a její reflexe odborným textem je rozhodně přínosná. Práce sice celkově zachycuje relativně krátký časový úsek a pouhé dva, byť výrazné, hudebními žánry, ale rozhodně má svůj přínos pro moderní nejen regionální dějiny zabývající se nedávnou minulostí tzv. reálného socialismu. Zejména je potřeba ocenit samotné nashromáždění a odbornou interpretaci cenných orálních pramenů, jež by jinak samozřejmě bylo postupem času velmi obtížné sehnat.

Odborná erudice autorky v oblasti používání metody orální historie je nezpochybnitelná a představuje značnou přidanou hodnotu celé předložené práce. Oceňuji také šíři zdrojů, jež autorka v seznamu pramenů a literatury uvádí a jež využila ve své práci.

Text považuji za zdařilou odbornou studii odpovídající požadavkům kladeným na dizertační práce a doporučuji jej k obhajobě.

Datum: 17. 4. 2020

Doc. PaedDr. Naděžda Morávková, Ph.D.